

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 50 K, na $\frac{1}{2}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 10 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 2. V Ljubljani, 31. januarja 1905. Leto XXII.

Obseg: Soseba Razumnika govedoreja. — Kmetijska politika. — Poučno potovanje v Švico. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Soseba Razumnika govedoreja.

III. Težki porodi.

Pri Poljancu sta bili sedaj dve kravi na času. Ker pri telitvah dosihdob ni imel posebne nesreče, zato se tudi to pot ni bal.

Nekega dopoldne je rdeča „Liska“ postajala nemirna. Kmalu je legla, in pričeli so se popadki.

„Pridi v hlev, rdečeliska bo storila,“ je poklicala gospodarja Poljanka, ki je ravno bila po opravkih v hlevu.

Poljanec ni posebno hitel. Ni dolgo trpel, in pokazal se je pri kravi vodni mehur, ki je pri naslednjem popadku počil. Kmalu sta se pokazali sprednji nogi.

„Tele bo precej tukaj,“ meni zadovoljno Poljanec. „Zdi se mi, da bo težko.“ Poklical je hlapca, in potem sta oba na vse pretege vlekla za nogi. Posrečilo se jima je sprednji nogi izvleči do nadkolena, naprej pa ni šlo. Teletenje se je ustavilo. Ves trud je bil zaman, nogi se nista premknili niti za centimeter.

Ko se je Poljanec prepričal o neuspešnosti svojega početja, je poslal po Razumnika in ga je prosil, naj pride pogledat, ker se sam pri porodu ne spozna.

Kmalu je Razumnik došel. Hitro je slekel suknjo umil si roki in porezal ter očistil nohte, potem je pa stopil na levo stran krave, prste klinasto uredil (glej pod. 6.) ter segel v maternico. S težavo je zril z roko noter, mimo telečjih nog. Slednjič je otipal nos in dalje notri je našel, da se je teletovo čelo uprlo zgoraj v medenico.

Sedaj je prijel glavo za spodnjo čeljust, sedaj zopet za oči, pa vse ni nič pomagalo; slednjič je moral prejenjati, roko vun potegniti in si odpočiti.

Odnovega je šel na delo. Vzel je z lizolom razkuženo in s čisto svinjsko mastjo namazano vrv, kamor je bil naredil zanjko. To zanjko je skušal teletu natekniti čez spodnjo čeljust zadaj za zobmi. Posrečilo se je to, in vrv je bila kmalu pritrjena (glej pod. 7.).

„Sedaj bom pa glavo kmalu imel v medenici,“ vzklikne radostno. „Ker je glava v pravi legi, mora vun, če rahlo vlečem.“ Razumnik je vlek, v pričetku manj, potem vedno močneje.

„Privlekel je glavo samo do čela v medenico. Naprej se ni premaknila. Še enkrat je potegnil, in sicer še z večjo silo, a sedaj je vrv odletela, ker se je zanjka zmuznila

Podoba 6.

Lega prstov, kadar se sega v rodila.

a.

Podoba 7.

Vrv okoli spodnje čeljusti.

s čeljusti. Na zanjki sta pa visela dva izdrta zoba in kosec kože.

„Da bi za spodnjo čeljust premočno vlekli, se nikdar ne smemo dati zapeljati,“ pravi Razumnik nevoljen. „Če močno natezamo, se poškoduje čeljust, zato je bolje na vrv privezati glavo, če le gre.“

Še enkrat je vzel vrv, naredil večjo zanjko, ter jo je tako dejal teletu čez glavo, da je vozal prišel v gobec, a zanjka zadaj za ušesi čez tilnik. Sedaj je bilo mogoče močneje in pravilneje vleči za vrv (glej pod. 8.).

Pa tudi to pot se ni posrečilo izvleči glavo; vrv se je celó utrgala. Hitro so dobili drugo vrv, toda ni se jim posrečilo, da bi jo bili lahko privezali, kakor so prvo. Razumnik je moral biti zadovoljen, da je zanjko porinil čez čelo in za eno uho, kajti roka mu je jela otrpnjevati. To je pa pravzaprav še bolje (glej pod. 9.), kadar zanjka ni tudi v gobcu, ker se drugače tele lahko zadavi.

Tudi sedaj se glava ni premaknila. „Ne morem spraviti glave v medenico,“ pravi Razumnik nevoljno ter si briše pot s čela. „Ne bo drugače, kakor da pošleš po živinozdravnika, sicer je krava izgubljena.“

Godrnjaje je Poljanec naročil hlapcu, naj napreže in naj se pelje po živinozdravnika.

„Zakaj pa krava ne more storiti?“ vpraša Poljanec.

„Otipal sem široko in močno glavo,“ odgovori Razumnik. „Glava se mi zdi, da je ovira. Précej sem si mislil, da bo tale tvoj bik prenašal svojo veliko bučo na mladiče. Sedaj imamo vruga! Kdo ve, kako se izide. Vsekako je tele izgubljeno.“

Poljanec ni nič dejal, le zamišljeno je zrl na tla.

Čez dve uri je prišel živinozdravnik.

Razumnik mu je natančno razložil, kaj je našel: da tele sicer nima napačne lege, da pa ima po njegovem mnenju preveliko glavo, ki ne more v medenico.

Pazno je poslušal živinozdravnik Razumnika, ki mu je bil znan za skušenega moža, in si je medtem razkužil in namazal roki.

Ko je živinozdravnik sam kravo preiskal, je dejal: „Res je tako, glava je nenavadno debela in široka. Pa tudi krava ima prav tesno medenico. Ne da bi medenico poškodoval, ne morem teleta drugače vun spraviti, kakor da ga razkosam. To bo najbolje in najpriprosteje. Najprej izluščim iz kože sprednji nogi, da naredim prostor. Tele že tako ni več živo. Čutim ven viseč jezik, in gibanja tudi ni več čutiti.“

Poljanec je bil stem zadovoljen.

Kravo so položili na tla. V pol ure je živinozdravnik izrezal eno sprednjo nogo, z drugo je pa šlo hitreje, ker je bilo več prostora.

„Ali bo sedaj glava šla skoz medenico, ker sta sprednji nogi s plečnicama vred odstranjeni?“ vpraša nekako neverno Razumnik. „Bojim se, da je glava sama zase tudi še prevelika.“

„Tega se jaz ne bojim,“ zagotavlja živinozdravnik. „Le pogledjte izrezane kosti in člene, kako so debeli in okorni. Ti sami so vso odprtino tako zamašili, da mi je bila roka pri preiskavanju kakor zadržana.“

Živinozdravnik je imel prav.

To pot ni bilo težko dejati teletu vrv okoli vratu, in potem je živinozdravnik velel vleči. Ker so se pa rodila preveč osušila in so bila prepusta, vendar ni šlo, zato je živinozdravnik vlil v kravo skozi lij, kjer je bila pritrjena kavčukova cev (glej pod. 10.), $\frac{1}{2}$ litra gorkega lanenega olja. Nato so tele kmalu izvlekli, in le enkrat je bilo za malo časa nekaj ovire, ko so se ledja uprla v medenico.

Razumnik je ogledoval izvlečeno truplo. „Čisto Sivčeva glava,“ je dejal. „Poglej sem! Ta črepinja je že osnova za tako okorno in široko glavo kakor je Sivčeva. Tudi kriv nos ima. Imel sem torej vendar prav. Najbolje bo, če Sivca čimprej spraviš s pota.“

Poljanec pa ni bil še popolnoma prepričan. „To tele je junček, zato ni čuda, če ima močno glavo.“ Le počakaj, vkratkem imata dve kravi teletiti, in tedaj se izkaže, če imaš prav,“ pravi Poljanec nejevoljen.

Medtem je živinozdravnik še enkrat kravo natančno preiskal. „Poškodbe menda ni nobene,“ je dejal. „Upam, da je krava iz nevarnosti.“

Z radostjo je Poljanec to čul, ker je mislil, da bo huje. Zaradi teleta se je že potolažil, da le krava ni bila izgubljena, ki je bila izborna molznica.

„Ali naj se krava izbrizga?“ vpraša Razumnik. „Že večkrat sem bral, da je dobro, po porodu kravo izbrizgati s kreolinom ali z lizolom!“

„V tem slučaju bi tega ne priporočil,“ odgovori živinozdravnik. „Povoda ni nikakega, ker ni nikake poškodbe. Sicer pa tekočina, ki se po porodu izceja, sama nekoliko razkužuje. Če ni nujnega povoda, je bolje opustiti izbrizgavanje po porodu.“

Živinozdravnik je odšel in tudi Razumnik se je poslovil.

Krava je kmalu pričela prežvekovati in je dobila dober tek. Ko jo je Poljanka pomolzla, je na veliko radost namolzla 6 litrov. K sreči se je vse izteklo brez velike škode.

Čez teden dni je bila „Rdečka“ na porodu. V pričetku je šlo vse prav. Ko je mehur počil, je takoj glava prišla v medenico. Vzlic temu ni moglo tele na

Podoba 8.

Vrv skozi gobec in čez tilnik.

Podoba 9.

Pravilno privezana glava.

svet. Poljancu se je posrečilo teletu dejati vrv čez glavo, in šele, ko so trije možje z vso silo potegnili, je končno prišlo tele na svet.

Tele je živel, a krava je dobila čez dva dni hudo vnetico na roditih in na sramnici. Precejšen del sramnice je postal snetljiv, gnili deli so morali odpasti, in tako se je razvilo dolgotrajno gnojenje.

„Tudi to tele ima prav tako široko in veliko glavo kakor oče ‚Sivca‘,“ pravi nekega dne Razumnik, ki ga je Poljanec prosil, naj pride pogledat bolno kravo. „Zdi se mi, da bo v tvojem hlevu še več nesreče, dokler ne bodo na svetu vsi potomci brhkega ‚Sivca‘.“

„Kaj naj pa sedaj počnem s to kravo?“ vpraša Poljanec. „Močno se ji gnoji; mislim, da je bila odrgnjena, ko smo izvlekli tele.“

Sosed je kravo pregledal, potem je pa dejal;

„Najbolje storiš, če zopet pokličeš živinozdravnika. Dotlej, da pride, pa kravo izbrizgaj z vodo, ki ji dodaj $\frac{1}{2}$ % lizola. Pošlji k meni, da ti posodim primeren lij s kavčukovo cevjo (glej pod. 10).“

Hvaležno je Poljanec sprejel sosedovo ponudbo.

Drugi dan je prišel živinozdravnik, ki je dobil kravo nevarno bolno, zato je odredil, da so jo primerno zdravili. Bolezen je trajala skoraj 14 dni in krava je silno shujšala, a na veliko srečo vendar ni poginila, ker je živinozdravnik še pravočasno pomagal.

V nekterih dneh je bila v Poljančevem hlevu $2\frac{1}{2}$ leta stara junica na vrsti, da stori. Zadnji del te junice ni bil še nič kaj razvit.

Tudi tu je bil porod težaven in počasen.

Ko je bilo tele toliko zunaj, da je že pol nosa vun gledalo, se ni več dalo premkniti, četudi so vlekli z vso silo.

Videlo se je, da se ima tele zadušiti, kajti jezik, ki je vedno bolj višnel, je že vun visel.

To je Poljanca napotilo k naglici. „Vlecite, kar se le da,“ je velel poslom.

Ti so vlekli s podvojeno silo, in pri močnem potegljaju je tele kar vun skočilo, a pri tem je počila stena med sramnico in med mastnikom.

Najprej so bili vsi okoli teleta, ki je bilo napol zadušeno. Poljanec je vedel pomagati. Parkrat je pošteno sunil tele po rebrih, potem je pa velel prinesiti vrč mrzle vode, ki jo je teletu po glavi vлил. Pri tej priči je tele z veliko silo glavo dvignilo in pričelo dihati. Nato so novorojenčka dejali k materi, ki ga je precej pričela pridno lizati.

„Tako, to je rešeno,“ pravi zadovoljno Poljanec. „Bil je že skrajnji čas.“ Sedaj se je obrnil tudi h kravi, ki je ravnokar dobila poporodne popadke. Tu je zapazil razpoko in malo krvavenje. „Kaj pa je to?“ pravi prestrašen. „Bržkone smo kravo poškodovali. Janez! teci po sosedu Razumnika, da nam pove, kaj je storiti.“

Kmalu je prišel dobri in vedno postrežljivi sosed ter je takoj kravo ogledal. „Poljanec, ta razpoka je nevarna. Težko se bo zacelila. Kravo kar opitaj in prodaj.“

„Zakaj neki!“ zavrne neverno Poljanec. „Zaradi te razpoke vendar ne bo šlo kravi za življenje.“

„To sicer ne,“ pravi Razumnik, „a sitna je razpoka, zelo sitna. Rane na tem mestu se silno težko celijo. Če bi bila poškodba spodaj na sramnici, ali vsaj na strani, potem bi šlo lahko. Ker je pa tudi mastnik počen, je pa malo ali ni nič upanja. Sicer ti pa svetujem poslati po živinozdravnika.“

Poljanec je ubogal izkušenega sosedu. Došli živinozdravnik je poskušal pretrgati mastnik sešiti, kar je bilo silno težavno. Ker je pa blato vedno sililo v rano, zato se ni celila.

Ker krava več tednov ni bila nič boljša, jo je Poljanec sklenil opitati, in sicer tudi zato, ker je Razumnik dejal, da se utegne mastnik pri prihodnjem porodu še naprej trgati.

„To poškodbo bi bil lahko preprečil, Poljanec,“ pravi nekega dne Razumnik. „Razpoka bi ne bila nastala, če bi bil naredil na vsaki strani zareze, kar bi kravi nič ne škodovalo, kajti take stranske zareze se hitro celijo. Sicer je pa moje prepričanje, da je vse nesreče kriv le tvoj ljubljani ‚Sivca‘. Le poglej grdo težko glavo tudi tega tretjega teleta. Ali se je čuditi težkim porodom?! Spravi tega bika s pota, to je moj poglavitni nasvet.“

„Počakati hočem, da še druge krave store,“ pravi Poljanec, ki se je jako nerad ločil od bika.

Pa tudi druge krave so večinoma težko storile, in večkrat je bilo treba poslati po živinozdravnika.

Sedaj je bilo pa tudi Poljancu dovolj, kajti škoda ga je izučila. „Sivca“ je prodal, seveda z izgubo, in s skupičkom se je namenil kupiti drugega mladega plemenskega bika.

Podoba 10.

Lij s kavčukovo cevjo za izbrizganje rodit.

Kmetijska politika.

Kmetijska politika občinskih zborov.

V zadnji številki tega lista smo pisali, kaj je kmetijska politika. Povedali smo, da jo more vsakdo delati, a izvrševati čine kmetijske politike morejo le zakonodajne in upravne oblasti, med temi tudi občinski zbori.

Dobra kmetijska politika je vsekdar na korist kmetijskemu stanu.

Rekli smo, da je od kmetovalcev samih odvisno, da se dela dobra kmetijska politika.

Marsikdo izmed čitateljev utegne reči: Kaj hočemo mi kmetje napram mogočni gospodi! Počasi! Združeni in izobraženi kmetje moreje zelo veliko, zato se združujte in izobrazujte, in videli boste, kakšnih uspehov dosežete.

Predvsem je potrebna resna in trdna volja, zato se ne sme zahtevati, da naj se za kmetijstvo vse od „zgoraj“ stori. Sami si pomagajte! to je vedno naš klic, in nikar se ne zanašajte na tiste uboge državne in deželne podpore, ki prav nič ne izdajo, če pri vas samih ni resne volje za napredek.

Dobra državna uprava nima edine naloge izterjevati davke, temveč s pomočjo davčnih dohodkov tudi pospeševati gospodarstvo in blagostanje vseh stanov. To velja tudi za deželno upravo. Ravno tako nima kmetijska občina edine naloge, nalogati občinske doklade, ki se porabijo večinoma le za občinske upravne stroške, ne da bi se mislilo tudi na pospeševanje gmotnega blagostanja občine in občanov.

V mislih imamo naše kmetijske občine. Večina občinskih zastopov teh občin še pojma nima o svoji velikanski nalogi glede izvrševanja činov kmetijske politike.

Občina je pravzaprav neke vrste zadruga, oziroma bi morala biti, a pri nas ni, zato se malokdaj ukrene kaj koristnega za občini blagor kmetovalcev, ker nam Kranjcem prirojena sebičnost, zavist in kramarsko mišljenje tega ne pripuščajo. Teh slabih lastnosti se moramo otresti, vsaj voljo imejmo, jih zatajiti, in marsikaj se bo dalo doseči! Dokler se ne otresemo teh lastnosti, ne moremo govoriti ne o zadrugi ideji, ne o dobrih občinskih zastopih. Naše zadruge so šibke stavbe, ki slone na ramah večinoma enega vnetega in požrtvovalnega moža; če ta omaga, pa je zadruga konec. Enako bi menda tudi zelo velikokrat bilo z občinskimi zastopi, če bi občinske uprave ne držali kvišku kruti zakoni in če bi vmes ne govorila častihlepnost in strankarstvo.

Če hočete, da naj dežela in država kaj storita v prosep kmetijstva, skazite se v to svrhu vredne, in sicer stem, da vaši občinski odbori najprej za vas kaj storé. Občinske zbornice kmetijskih občin pa vi sami tvorite, in v teh zborih imate torej sami priliko pokazati, če vam je kaj mar za svoj gmotni napredek.

Sčim naj se pa to pokaže? S koristnimi ukrepi in podjetji, ki jih je toliko, da bi z njimi lahko napolnili vso številko „Kmetovalca“.

Naj površno načrtamo le nektera.

Vzemimo občinska in poljska pota. Če je državna ali okrajna cesta v slabem stanju, kakšno zabavljanje je precej! Na naših občinskih in poljskih potih se pa muči in kvari živina, kvarijo se vozovi in trati se čas, a nihče nič ne reče, dasi ima občinski zbor vso oblast, ta pota vzdrževati v dobrem stanju.

Čez razne škodljivce na polju, v vinogradih in v gozdu, čez tatvino in poškodbe na poljščini se vsak zase jezi in zabavlja, da se nič ne ukrene, a občinski zbor lepo spi in se prav nič ne meni za dotične njemu v prid veljavne deželne zakone.

Skupni pašniki in gozdovi so zanemarjeni, se pustošijo ali jih pa vaški mogotci sebi v prid izkoriščajo, dočim manjših posestnikov največkrat k polni skledi niti ne puste.

Posestva vaščanov so v 100 in 100 kosov razdeljena in leže na vse štiri strani raztresena, vsled česar se potratijo ogromno zlatega časa, nepotrebnih potov in dela. Pritožujemo se čez pomanjkanje delavcev, a v vsi občini ni moža, kaj šele da bi bila večina v občinskem zastopu, ki bi delala na zlaganje zemljišč.

Živinoreja je v vsi deželi važna, v največjem delu dežele pa glavna in takorekoč edina poglavitna kmetijska panoga. Na zboljšanje živinoreje more imeti občinski zbor največji vpliv vsled našega deželnega zakona, a kako bore malo, bolje rečeno nič se ne stori. Skrb za zadostno število dobrih plemenskih bikov je našim občinam le sitno breme, ki se ga skušajo otresti tako ali tako. S tistimi par groši državne in deželne podpore zahtevajo čudežev, občine same pa skoraj nič ne store za nadobavo dobrih plemenskih bikov in za to, da bi onemogočili malovredne, nelicencevane bike. Dve leti že imamo zakon, ki določa, da se morajo stekati vse pristojbine za živinske potne liste v živinorejski zaklad, ki naj služi v prosep živinoreje; če bi pa vprašali, v koliko občinah so to zakonsko določbo že izvršili, bi dobili zelo sramoten odgovor.

Takih reči bi lahko navedli še celo vrsto. Vidite, kmetovalci, ki tožite o slabih časih in jadikujete, da se za vas nič ne stori; nehajte pričakovati podpore od zgoraj, temveč delajte v občinskih zborih, ki

jih sami tvorite, kmetijsko politiko sebi v korist in sami si pomagajte. Bodite prepričani, da bodo državni in deželni poslanci vedeli najti potov in bodo vzgledno delujočim občinam priskrbeli tudi raznih podpor.

Kaj se da koristnega doseči, to svedočijo naši vodovodi in prenovljeni vinogradi, ki so krasen zgled občekoristnega delovanja, ki je imelo temelj predvsem v vaši dobri volji, da bi samim sebi kaj koristnega ustvarili.

Na vse to nam utegne kdo odgovoriti: Res je tako in lepi so ti nasveti, a kje vzeti denar da se vse to zvrši.

Da, iz nič je le Bog svet ustvaril, in za vsako podjetje je dandanes glavna reč denar.

Občinske doklade, ki se porabijo za pospeševanje gmotnega napredka, niso zavržene; stoterokrat se povrnejo in obenem krepijo davčno silo, vsled ktere se davčno breme olajšuje. Koliko neplodnih reči se v kmetijskih občinah zasnuje z dokladami, zakaj bi se rajši ne ukrenilo kaj plodonosnega.

Koliko se da prihraniti pri nepotrebnih rečeh in prihranke porabiti za koristne naprave.

Vselej pa tudi ni potreben denar, ki je na kmetih res zelo redek in se težko dobi; v mnogih slučajih zadostuje vzbujena zadruga misel, ki naredi, da občani s skupnim delom (s tlako) zvrše kako občekoristno delo. To velja na pr. pri popraviljanju in vzdrževanju potov in zboljševanju skupnih zemljišč. Budite torej zadruga misel in odstranjujte gori označene ovire zadrugaštva.

Za izvrševanje deželnih zakonov in zakonov sploh, ki so na korist kmetijstvu, ni treba denarja, temveč le dobrih in zavednih občinskih odborov in županov; zato pa ob volitvah pustite v stran strankarske in osebne prepire ter kmetje volite kmete, ki Vas bodo znali vladati nesebično in modro.

Občina pa nima edinega vira svojih dohodkov le v občinskih dokladah; dober in pameten občinski odbor bo vedel marsikateri dohodek poiskati, ki ga občani malo ali nič ne občutijo.

Glede pospeševanja živinoreje ima občina že dohodek od živinskih potnih listov, ki se za kaj drugega sploh ne sme porabiti. Umni živinorejci, pazite na to zakonsko določbo; sedaj občinski odbor nima izgovora, da ni denarja za dobrega plemenskega bika!

Končno opozarjamo še na neki drug in izdaten nov vir občinskih dohodkov, s katerim se da zasnovati silno veliko koristnega za blagostanje občine. To je občinska doklada na žganje. Ta doklada nikomur ne škoduje, razen žganjarjem, a občini daje lep dohodek. Njena korist je pravzaprav dvojna: po eni strani daje občini lepe dohodke, po drugi strani pa vsaj deloma omejuje žganjepitje, ki je najhujša kuga za naše ljudstvo po nekterih pokrajinah. Danes bi na Kranjskem ne smelo biti poštenega občinskega zastopa po kmetih, ki bi ne vpeljal občinske doklade na žganje, drugače ni vreden, da zavzema to častno mesto.

Kranjska porabi brez mesta Ljubljane 1 milijon litrov čistega špirta, ki bi našim občinam donasal 200 tisoč kron dohodka, če se nanj naloži po 20 h občinske doklade na vsak liter. To je za naše razmere ogromna vsota, s katero se da v resnici kaj narediti.

Tako smo površno načrtali smer kmetijske politike v občini; na vas, kmetovalci, ki ste ponosni na svoj stan, ki ste zavedni in imate srce za svoje sotrpine, pa je, ob vsaki priliki delati tako kmetijsko politiko in ji pomagati do zmage sebi in vsemu stanu v korist in narodu na čast!

Poučno potovanje v Švico.

3. Ob Curiškem jezeru.

Prijazno mesto Vedensvil leži na levem bregu Curiškega jezera in šteje 7500 prebivalcev. Za prvi hip se je vsa naša pozornost obrnila na prostrano jezero, ki je 40 kilometrov dolgo in 3 kilometre široko. Rajsko lepa je njegova okolica, ki se na obeh straneh položno vzdiguje in prehaja v goričevje in nizko gorovje, pokrito po vrhah s temnimi gozdi. Na desnem bregu jezera so južne lege s krasnimi vinogradi, na levem bregu pa vidiš skoraj same sadne vrtove in travnike, bolj proti Curihu pa tudi vinograde. Vsa ta divna okolica je seveda močno obljudena. Bregovi so posuti z belimi hišami in s čednimi vilami, ob jezeru samem se pa vrste sela in mesta z raznimi tvornicami. Za živahni promet po teh krajih skrbi železnica, ki teče po obeh straneh jezera. Po jezeru samem pa vozijo parniki.

Kdo bi si mislil, da rase na tej planinski zemlji, ki nam je najbolj znana po svoji lepi živini in dobrem siru, tudi vinska trta, in da daje tako zlahtno vinsko kapljico! In vendar je takó! Vinogradi, ki smo jih gledali ob Curiškem jezeru, so prav krasni. Obdelani so vzorno, prav kakor najlepši vrtovi. Po teh vinogradih ne najdeš plevela, niti površnega dela, ampak vse je tako skrbno in tako enakomerno lepo nasajeno in obdelano, kakor bi bilo vse enega gospodarja. Človeku, ki opazuje te krasne in enakomerne nasade, se zdi, da se ljudje med seboj kosajo, kdo bo imel svoj vinograd lepše in bolj ugodno obdelan.

Četudi ležijo ti vinogradi dosti više kakor naši najvišji vinogradi, namreč po 400 do 600 metrov visoko, vendar rodijo izvrstno kapljico. Pripisati je to z ene strani dobrim vrstam, ki se sadé po teh krajih, z druge pa tudi dobremu obdelovanju in posebno skrbnemu kletarstvu. Vino, ki rase po teh prijaznih gorica, je znano po Švici pod imenom „jezersko vino“ in je povsodi cenjeno. Največ se ga popije v velikem mestu Curihu.

Vsa druga okolica je pa travnata in nasajena s sadnim drevjem. Ob levem bregu jezera vidiš skoraj samo sadje. Tudi ti vrtovi so krasni in kažejo, da je Švicar zaveden sadjar in da se ta gospodarska panoga goji že od nekdaj v Švici. Vse sadno drevje je nasajeno v pravih vrstah in je skrbno gojeno. Zavednost šviških sadjarjev se pa ne kaže samo v lepih nasadih in v skrbni strežbi, ki jo opazimo na prvi pogled pri sadnem drevju, ampak tudi v tem, da se povsodi sade enake vrste sadnega drevja. Najbolj razširjene so tepke, ki dajejo obilo mošta za domačo rabo in za prodajo. Posebno rodovitna je po teh krajih „Theilerjeva“ tepka, ki daje izboren mošt in najbolj cenjeno pijačo. Kmetije okrog jezera niso velike, toda trdne in lepo zložene.

4. V kleti vinarske in sadjarske zadruga v Vedensvilu.

V Vedensvilu smo nameravali 17. avgusta ogledati dopoldne Blattmanovo posestvo „Neugut“, popoldne pa sadjarsko in vinarsko šolo. Toda načrt se je izdatno razširil. Po prijaznem posredovanju g. I. Schmidta smo si zjutraj ogledali najprej kleti vinarske in sadjarske zadruga, ki se nahaja sedaj že 10 let v Vedensvilu in deluje ves čas z izbornim uspehom.

Ondotni gospodarji so pri svojem obsežnem sadjarstvu in vinstvu kmalu uvideli, da se bodo dali z združenimi močmi, namreč s skupnim podelovanjem sadja in grozdja in s skupno prodajo doseči veliko lepši uspehi, kakor če deluje vsak na svojo roko. Zato

so si ustanovili vinarsko in sadjarsko zadrugo, ki je sedaj pravi blagoslov za vso okolico.

Oskrbnik zadruga, g. A. Meyer, nas je prav prijazno sprejel in nam je pojasnil najprej uredbo in delovanje društva. Pravil je, da zadruga deluje z vinom, s sadnim moštom in z žganjem, ki se kuha iz grozdnih in sadnih tropin. Zadruga ima v Vedensvilu štiri poslopja, kjer se nahajajo vinske in kipele kleti, prostori za spravljane sadja in vinske posode, potrebna stanovanja in pisarna. Stroški za te zgradbe so znašali 200.000 kron. Prostori so pa že sedaj, po komaj 10letnem obstanku, tako tesni, da se bodo morali že prihodnje leto razširiti. Zadruga ima tudi v Curihu svojo hišo, kjer ima zalogo vina in par konj za prevažanje vina.

(Dalje sledi.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 12. Glede plače konjedercem pri nas nihče nič gotovega ne ve, zato so vedni prepiri. Ali so kake določbe glede konjederciev pristojbin in kakšne so? Z odgovorom boste ustregli vsem kmetovalcem. (J. H. v T.)

Odgovor: Za konjederca in za njegove pristojbine velja „naredba za konjederce v vojvodini kranjski“ z dne 5. oktobra l. 1860. § 23. te naredbe, ki določa konjederceve pristojbine, slove takole: Za odvažanje, za odiranje in za zagrebanje pogible živali ima konjederec pravico terjati plačilo. — Če mu lastnik živine ne plača niže doli navedenih pristojbin, gre konjedercu za odškodovanje za njegovo delo koža z vsem, kar se je drži (griva, repova žima, kopita in parklji) in pri govedih še rvgovi in loj, če je poraba tega dopuščena. Do konjskih in volovskih podkev na konjederec nima pravice. — Lastniku živali je vselej na prosto voljo dano, ali prepustiti konjedercu kožo z vsem, kar se je drži, ali pa plačati pristojbine in kožo nazaj terjati. V zadnjem slučaju je konjederec odgovoren za škodo, če pri odiranju kožo pokvari. — Kadar se koža nazaj terja, je konjedercu plačati naslednje pristojbine: 1.) za vožnjo mrhovine, in sicer od odraslega konja ali goveda do konjederca, če daljava ne presega $\frac{1}{2}$ milje (3 km 792 m), 1 gold. (2 K), za odiranje 1 gld. in za zagrebanje istotako 1 gld. Pri mrhovinah manjših živali (telet, ki še niso leto stara, prasičev, ovac, koz in psov) je plačati za izvršitev imenovanih del po 50 kr. (1 K), ali za vsa trojna opravila 1 gld. 50 kr. Če konjederec kakega dela ni opravil, se mu toliko manj plača. Če mora konjederec čez $\frac{1}{2}$ milje daleč po mrhovino, tedaj dobi za vsake $\frac{1}{3}$ milje tja 25 kr. in ravno tako nazaj tudi 25 kr. več. 2.) [Ta točka velja za mesto Ljubljano in je za kmetovalce po delu brez pomena.] 3.) Kadar mora konjederec iz zdravstvenih ozirov celo mrhovino s kožo in grivo vred zagrebsti, tedaj dobi konjederec iz državne blagajne 2 gold. za večjo žival in 1 gold. za manjšo žival. 4.) Če gosposka pokliče konjederca, da iz ktereakoli vzroka žival raztelesi, dobi on poleg drugih pristojbin za to delo še posebej 1 gld. od velike živali, 50 kr. od male živali in 2 gld. od steklega psa ali druge stekle živali. 5.) [Ta točka določa pristojbine, ki jih dobi konjederec od gosposke, kadar pobira in pobija pse zaradi stekline.]

Vprašanje 13. Ktero seno je najboljše za delavne konje, ali seno domače (štajerske) detelje, nemške (večne) detelje, ali travniško seno? (F. P. v T.)

Odgovor: Najprimernejše seno za konje je vsekakor dobra travniška mrva, če se poleg nje poklada dovolj zobanja. Deteljno seno je res bolj redilno ter more nadomestiti del zobanja, ima pa zlasti za konje to slabo lastnost, da škodljivo vpliva na krvni tok, vsled česar lahko nastanejo bolezni v možganih. Tudi vnetje in otečenost nog povzroči premočno

krmljenje z deteljo. V teh slabih lastnostih domača detelja prekaša večno deteljo. Iz vsega tega pa je razvidno, da je travniško seno za konje boljše kakor detelja, pa tudi detelja nikakor ni slaba, zlasti za delavne konje, če se previdno poklada in s slamo meša.

Vprašanje 14. Imam majhno posestvo v N. pri K., ki ga oskrbuje moja mati. Velika zagonetka mi je pa — in skoraj bi veroval na nadnaravne stvari — dejstvo, da sleharna krava, ki jo kupim jaz, pri meni izgubi takoj vse mleko in postane silovito huda. Krave s telikom pač molzejo, dokler se tele ne odstavi, a nato v par dnevih popolnoma izgube mleko. Ta nesreča prevladuje v moji hiši že deveto leto, in vsi poskusi za zboljšanje so ostali brezuspešni. Poskusil sem že vse, živinozdravniške in druge nasvete, a vse je zastoj. Na ta način sem premenjal že 13 krav, in pri vseh brez izjeme se ponavlja omenjena stvar. Čudno pa je vendar, da vsaka krava, kakorhitro pride v druge roke, postane takoj dobra in molze nad vse pričakovanje, istotako uspevajo krave, ki jih imam na reji, povsem dovoljno; edino krave, ki preidejo v mojo last, postanejo pri meni nerabne. Ravno pred kratkim sem kupil kravo od poštenega, znanega gospodarja, sem jo poskusil, in čeprav je najboljša, je pri meni postala v par dneh kakor zgoraj omenjeno. Kakorhitro pa jo je dobil kupec v roke, je zopet molzla, da se je le čuditi. Odkrito priznam, da sem že celo obupan in skoraj bi veroval na vraže, zatoraj se obrnem še na uredništvo v trdnem prepričanju, da mi zadevo pojasni in mi da dober nasvet. (I. Ž. v T.)

Odgovor: Da pri Vas krave prihajajo ob mleko, bi se mogla dolžiti krma, oziroma kakšna njena škodljiva primes, ali pa napačna molža. To pa ne more biti, ker nepravilna že predolgo traja v hlevu, ne da bi spoznali vzrok, če je v imenovanih dejstvih. Če bi bilo v krmi kaj škodljivega bi bilo čudno, če bi se to le v Vašem hlevu dogajalo, v drugih hlevih po vasi pa nikjer. Naše prepričanje je, da je vzrok drugje, in v tem naziranju nas potrjuje dejstvo, da krave niso le ob mleko, temveč poleg tega tudi postanejo silovito hude. Ta prikazen je značilna in reši uganjko. Na prvi hip osupne Vaša trditev, da zbolijo na ta način v Vašem hlevu le krave, ki so Vaša last, dočim ne tiste krave, ki jih imate le na reji, torej niso Vaše. Na to trditev nič ne damo, smatramo, da je to le goli slučaj. Seveda se da tudi misliti na kako zlobno roko, ki bi delala razliko med Vašimi in tujimi kravami, a ne moremo verjeti, da bi kdo pri Vas hotel in znal toliko časa in na tak način nagajati, ne da bi Vi ali kdo Vaših na to prišel. Rešitev uganjke po našem mnenju more biti le tale: Vsako vznemirjenje zmanjša množino mleka; če je vznemirjenje močno in dolgotrajno, more krava priti skoraj ob vse mleko, in kar ga ima, je zelo vodeno. Dolgotrajno vznemirjevanje, ki je lahko posledica kake bolečine, srbečica itd, vpliva tudi na čutnice krave, vsled česar krava lahko postane sitna, huda in slednjič besna. Mi smo prepričani, da se v Vašem hlevu nekaj godi, zlasti ponoči, kar krave do besnosti vznemirja, na kar pa še niste prišli. Da je to vzrok, spričuje dejstvo, da se krava v drugem hlevu takoj pomiri in zopet mleko nazaj dobi. Kaj je vzrok vznemirjevanja, mi ne vemo, a sedaj veste, kje ga imate iskati. Bodite prepričani, da dozdevno čarovnijo rešite na prav naraven način. Da boste lažje iskali, Vam damo nekatere migniljave. Vznemirjanje morejo povzročiti razne živali, ki se zlasti ponoči rade okoli drve, na pr. miši, podgane, netopirji, podlasice itd. Stara pravljica naših kmetov je, da podlasica kravo sesa; ta pravljica ima nekaj resnice v sebi, kajti krava res izgublja mleko v hlevu, kjer so podlasice, a ne zato, ker jo podlasica sesa, temveč zato, ker jo vso noč vznemirja. — Kaplje vode, ki vedno bijejo na eno in isto mesto, zlasti na glavo ali blizu glave, tako dražijo čutnice,

da more to človeka kakor žival do obupa spraviti. — Če so kurniki blizu hleva, pridejo ponoči iz njih kurje pršice, takozvani kurjenci, ki zizejo pod dlako govedi in tam povzročijo neznosno srbečico. — Gosenica sprevodnica, ki živi na hrastovem drevju, ima na dlaki majhne kljukice, ki so tako majhne, da jih naše oko niti ne vidi in da po zraku letijo kakor prah. Če te kljukice pridejo na sluzne kože krav ali drugih živali, povzročijo srbečico, ki žival dela kar noro. Pa tudi gosenice drugih metuljev prelece morejo narediti enak učinek. — Takih in enakih vznemirjajočih reči je gotovo še več; ena je na vsak način v Vašem hlevu, in če se Vam posreči zaslediti jo in odpraviti, pa se gotovo iznebite omenjene nepravilnosti. Veselilo nas bo, če sporočite nam in našim bralcem o uspehu svojega iskanja.

Vprašanje 15. Koliko je vrednih 100 kg pepela. Koliko pepela se rabi na ha travnika in koliko časa zdrži njega gnojitev? (I. K. v G.)

Odgovor: Ni vsak lesni pepel enako vreden, in sicer je pepel od mehkega lesa veliko slabši kakor od trdega, na pr. od bukovega. Povprečno ima lesni pepel v sebi 3 % fosforove kisline in 8 % kalija. Z ozirom na današnjo ceno umetnih gnojil je torej 100 kg pepela vrednih 4—5 K. — 100 kg pepela ima nekako tisto gnojilno moč kakor mešanica 20 kg Tomasove žlindre in 60 kg kajnita. Na ha travnika se jemlje po 800—1000 kg pepela. Ta množina zadostuje za 3—4 leta. Poleg fosforove kisline in kalija je gnojiti tudi z dušikom, in sicer v obliki gnojnice.

Vprašanje 16. Ali se tobačni izvleček tudi da rabiti proti človeškim in živalskim zajedalcem in koliko odstoten naj bo, da ni škodljiv in je vendar izdaten? (I. T. v L.)

Odgovor: Tobačni izvleček je istotako raben proti človeškim in živalskim zajedalcem, kakor proti rastlinskim. Pri živalih in tudi pri človeku hodijo v prvi vrsti uši v poštev. Proti ušem je rabiti 2½—3 % tobačni izvleček. Zapomnite si pa, da se le tista uš uniči, ki jo tobačni izvleček popolnoma zmoči.

Vprašanje 17. Kje je kakšna šola ali tečaj za pouk o skopljenju živali? (J. G. v Z.)

Odgovor: Takšnega tečaja ali šole nimamo nobene. Če se hočete skopljenja naučiti, morete to storiti pri kakem živinozdravniku ali pa pri kakem skušenem rezaču.

Vprašanje 18. Pod streho imam leseno sušilnico, oziroma dimnico za meso, kjer ponoči, kadar se ne kuri, meso zmrzuje, podnevi pa, kadar se kuri in ko gre dim skozi, je meso mokro. Ali je taka dimnica dobra in ali se ne bo meso pokvarilo? (V. A. v Š.)

Odgovor: Taka dimnica gotovo ni dobra in se meso in slanina v njej mora pokvariti. Zmrzovanje mesa bi ne škodovalo, a potenje mesa kaže, da je menjava v zedo napolnjenega zraka in dima nezadostna, zato se meso ne more dovolj hitro posušiti in napejiti s tistimi snovmi iz dima, ki ga delajo trpežnega. Dimnica mora biti tako narejena, da se zrak v njej hitro menja, t. j. da se iz mesa tvoreča vlaga sproti odvaža. Dim, ki prihaja v sušilnico, mora sicer napolniti ves prostor, a mora vendar tudi skozi vleči in z zrakom vred vlago odvajati.

Vprašanje 19. Preteklo poletje sem napravil na vrtu poleg hiše vodnjak. Pri 5 m globočine se je že našel izvirek okusne vode. Pred kratkim sem pa naenkrat v vodi opazil neke bele živalce, ki delajo vodo ostudno. Odkod so prišle te živalce in kako jih je zatreči? (I. S. v S.)

Odgovor: Vaš vodnjak je preblizu hiše, oziroma tudi preplitev, zato dohaja vanj dovolj razkrojin organskih snovi, ki služijo enakim živalcem v hrano. V popolnoma čisti podzemeljski vodi, kamor take razkrojine ne morejo, se omenjene živalce nikakor ne morejo zarediti. Svetovati Vam ni-

česar ne moremo, ker bi bilo na pr. vsako izčiščenje vodnjaka popolnoma zaman, dokler v vodnjak priteka taka voda. Pripomnimo, da je taka za oko sicer čista, a za kemike nečista voda, navadno boljšega okusa kakor dodra čista voda, ker se v njej nahaja solitrova kislina, ki daje vodi neki rezek in kiselkast okus.

Vprašanje 20. Po listih sem bral, da imajo na Francoskem v okraju Vienne neko vrsto krompirja z imenom „*Solanum Compersoni*“, ki je neki posebno pripravna za težka tla, koder daje do 100.000 kg pridelka na ha in nič ne gnije. Ali Vam je kaj znanega o tej novi vrsti krompirja, ali bi bila tudi za naše zemlje in kje bi se dobila? (K. K. v M.)

Odgovor: O tej novi vrsti krompirja smo tudi mi brali v primorskih listih, ki so novico prejkone posneli po italijanskih listih. V nemških strokovnih listih kakor tudi v političnih ni bilo o tem še nobenega poročila. Nam se reč zdi sumna in je bržkone le reklama za kako novo rastlino, kakršna se večkrat pojavlja. Dve reči sta, ki vzbujata sum, in sicer ogromni pridelek in ime, kajti latinsko ime krompirja je „*Solanum tuberosum*“, nove vrste pa „*Solanum Compersoni*“, iz česar je posneti, da to pravzaprav niti krompir ni, temveč krompirju sorodna rastlina iz vrste solanacej. Vprašanje je, če je ta rastlina enako porabna kakor krompir in če ni le krmska rastlina. Če ima pa v sebi veliko strupa „solanina“, potem tudi za krmno ni porabna. Ker nam o tej vrsti krompirja ni nič znanega, zato Vam ne moremo odgovoriti na Vaše vprašanje, pač bomo pa to precej storili, ko izvem za podrobnosti, glede katerih smo se obrnili na avstro-ogrske konzulat v Pariz.

Vprašanje 21. Ktero nemško knjigo o umetnem perutninarstvu priporočate? (L. Š. na R.)

Odgovor: Najboljša taka nemška knjiga, ki se tiče izključno le umetnega perutninarstva je: Hermann Schneider „*Künstliche Geflügelzucht*“, iz založbe Richard Carl Schmidt & Co. v Lipsiji. Priskrbi Vam jo vsak knjigotržec.

Vprašanje 22. Ali so Fattingerjeva krvna krmila res dobra za prasiče in koliko imajo redilnih snovi v sebi? (A. H. na B.)

Odgovor: Fattingerjeva krvna in mesna krmila so na dobrem glasu, imajo v sebi veliko beljakovin ter so smatrati za močna krmila. Njih sestave ne poznamo, a Fattinger jo gotovo pove, zato vprašajte, koliko imajo v sebi beljakovin, in potem lahko izračunate, če se Vam jih izplača naročiti z ozirom na ceno, ki jo imajo doma močna krmila.

Vprašanje 23. Tu pri nas v Črnomlju trdijo mesarji, da mora kmet plačati dac od pitane prasiča, ki ga mesarju proda. Ali je res tak zakon? (M. M. v S.)

Odgovor: Dac se sploh ne plača od živega prasiča, temveč le od mesa, in tega ima tisti plačati, ki prasiča zakolje in meso prodaja. Kmetovalec, ki prasiča doma zakolje in vsega za dom porabi, pa sploh ne plača nič daca od mesa.

Vprašanje 24. V nemških knjigah o umetnih gnojilih večkrat priporočajo neko umetno gnojilo z imenom „kalimagnezija“. Ali je to kalijeva sol in ali je to gnojilo umestno za peščeno zemljo? (F. G. v L.)

Odgovor: Z imenom kalimagnezija zaznamujemo ali rudnino „karnalit“, ali pa iz luga stasfurtskih soli izkristalizirano spojino. Sirova kalimagnezija ima v sebi 16 % kalija in 8 % magnezije; prvini sta vezani na žvepleno kislino ali pa na klor. Ker je magnezija za gnoj popolnoma brezpomembna, zato je taka klormagnezija kot kalijevo gnojilo toliko vredna kakor kajnit, a je slabša, ker ima v sebi veliko več klora, ki rastlinam ni ravno koristen. Čiščena kalimagnezija je boljša in ima $\frac{3}{4}$ vrednosti kalijeve soli.

Vprašanje 25. Ali se smejo dajati lanene tropine brez skrbi kravam pred skotitvijo in potem, ko doje, v navadni množini? (M. O. v S.)

Odgovor: Ni kmalu za breje in doječe krave močnega krmila, ki bi jim vsestransko tako prišlo kakor lanene tropine. Proti koncu brejosti je kravam tako manjše množine krme pokladati, da se prebavila ne obteže nepotrebno, zato je pa pokladati močnejša krmila, in ravno lahko prebavne in zdravje pospešujoče lanene tropine so umestne, ki imajo vrhutega v sebi veliko fosforove kisline, ki ugodno vpliva na razvoja mladiča. Doječi kravi so lanene tropine tudi zelo koristne, ker pospešujejo mlečnost in tvorijo mleko, ki ima v sebi veliko fosforovih soli, ki so neobhodno potrebne za dober razvoj okostja.

Vprašanje 26. Odkar imam v hlevu belansko plemo, se mi skotevajo teleta z veliko popkovino, ki ima po dva stremena, debela kakor drobna vrh. Popkovina jih potem tako boli in jim oteče, da niso za rejo, temveč le za mesnico. Kaj je temu vzrok in kako je zdraviti? (M. N. v S.)

Odgovor: Belansko plemo ni temu vzrok. Morda ste slučajno imeli v hlevu bika, ki Vam je zaplodil na potomcih to lastnost. Da pa po porodu tele popkovina boli in mu oteka, je vzrok kužnina v Vašem hlevu, ki zaide po popkovini v kri, povzroči otekanje in gnojenje popka, zastrupi vso drugo kri, vsled česar otekajo členi na nogah, in teleta postanejo hroma, če poprej ne poginejo. Vse to se prepreči, če se pri porodu pravilno ravna. Predvsem je skrbeti, da se pri porodu popkovina ne vleče. Če se je sama odtrgala, tedaj je iz ostanka prav previdno z dvema prstoma iztisniti vso kri. Če se pa popkovina ni sama odtrgala, tedaj jo je za dlan pod trebuhom odrezati in istotako iz nje kri iztisniti. Tudi se lahko 3—5 cm pod trebuhom s kako nitjo podveže. Popek se potem vsak dan prav previdno in rahlo namaže z gobo ali z mehko cunjico, ki se namoči v vodi, ki ji je primešanega 1 % lizola ali kreolina. Če boste tako ravnali, ne bodo popki nikdar zatekli. Snažna stelja je samaobsebi umevna.

Gospodarske novice.

* Gg. družbenim udom naznanjamo, da se bo odslej družba strogo držala načela, vse gospodarske potrebsčine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju.

* Mlekarski tečaj priredi kmetijska družba od 26. februarja do 22. aprila t. l. v Logatcu. Podrobnosti so objavljene med uradnimi vestmi.

* Tečaj za pouk o molži se je zaradi mlekarkega tečaja preložil na poznejši čas.

* Lanene in sezamove tropine ima družba vedno v zalogi in oddaja lanene tropine po 17 K in sezamove po 16 K 100 kg. Oboje tropine se oddajajo zmlete in presejane le v vrečah po 50 kg, ter veljajo označene cene v družbenem skladišču, oziroma na ljubljanskih kolodvorih.

* Opozarjamo na gnojenje z umetnimi gnojili in prosimo gg. ude, naj gnojila, t. j. Tomasovo žlindro, kalijevo sol, oziroma kajnit, kmalu naroče, da jih dobodo pravočasno. Cene so naslednje: Tomasova žlindra 16 % po 5 K 80 h, kalijeve sol po 12 K 60 h in kajnit po 5 K 50 h. Vse cene veljajo z vrečami vred za 100 kg, postavljenih na ljubljanski kolodvor ali v družbenem skladišču. Vsa gnojila se oddajajo le v vrečah po 100 kg, izvzemši kalijevo sol, ki se dobiva tudi v vrečah po 50 kg.

* Klajnega apna je družba kupila za to zimo več vagonov, vsled česar je dosegla ugodnejše cene in ga more ceneje oddajati. Odslej ga odaja v izvirnih

vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljke na zunan se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev za zavoj, vozni list itd. 30 h. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmi, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štipami za živino.

* Živinsko sol priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano, ali ki je v svoji bližini ne morejo kupiti, po 6 K 67 h 100 kg ali pa 3 K 41 h za 50 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tista naročila na živinsko sol se izvršujejo, ki se zanja denar naprej pošlje. V navedeni ceni so všteti izdatki za vozni list in stroški ob sprejemu denarja, ki se v Ljubljani morajo plačevati.

Razglas

== Osemtedenski mlekarski tečaj ==

priredi

c. kr. kmetijska družba kranjska dogovorno s kranjskim deželnim odborom v Logatcu,

in sicer od dne 26. februarja do 22. aprila t. l.

Tečaj bo teoretično-praktičen ter se bo poleg spoznavanja in preiskovanja mleka poučevalo poglavitno o izdelovanju presnega masla in sira.

V tečaj se sprejme le 12 udeležencev, ki dobe brezplačno stanovanje. Pouk bo brezplačen. Hrano si mora vsak udeleženec sam priskrbeti. Nekaterim nepremožnim udeležencem bo mogoče dati podpore 50 do 60 K za ves tečaj.

Prošnje za sprejem je poslati

do 20. februarja t. l.

na podpisani odbor. Prednost za sprejem bodo imeli tisti, ki so že v kakšni mlekarni delali, oziroma tisti, ki jih pošljejo učiti mlekarske zadruge.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 31. januarja 1905.

Oddaja ameriških trt.

Kmetijska podružnica v Novem mestu odda iz subv. trtnice na pomlad

80.000 sajenk ali bilf

riparije portalis.

Cena tem trtam je določena na 2 K za 100 trt. Pravico do trt imajo predvsem udje in vinogradniki iz novomeškega okrajnega glavarstva, in če bi ti ne vzeli vseh trt, tudi vinogradniki iz drugih dolenjskih okrajev.

Naročila se sprejemajo do 28. februarja 1905.

Kmetijska podružnica v Novem mestu,

dne 20. januarja 1905.

V. Rohrman, načelnik.

Oddaja sadnega drevja.

Podpisana podružnica naznanja svojim p. n. udom, da dobe iz podružnične drevsnice brezplačno po štiri sadna drevesa. Čez to število jih morejo dobiti udje proti plačilu 80 h za drevo.

Neudje morejo dobiti drevesa po 1-20 K v tem slučaju, če bi podružnični udje ne vzeli vseh za oddajo določenih dreves.

Drevje je izredno lepo in močno in pocepljeno z najpriljubnejšimi vrstami za Dolenjsko.

Naročila se sprejemajo do 28. februarja t. l.

Kmetijska podružnica v Novem mestu,

dne 20. januarja 1905.

V. Rohrman, načelnik.

Vabilo

k občenemu zboru kmetijske podružnice na Vrhniku, ki bo 5. februarja ob polstirih v gostilni pri Kočevanju.

S P O R E D:

1. Poročilo načelnikovo.
2. Polaganje računov za l. 1904.
3. Volitev tajnika.
4. Razni predlogi in nasveti.

Pripomnja. Če ob določeni uri ne bo zbranih zadostno število udeležencev, bo pol ure pozneje zborovanje ob vsaki udeležbi.

Na Vrhniku, dne 21. januarja 1905.

Fr. Kočevan, načelnik.

Vabilo

k občenemu zboru kmetijske podružnice na Selu pri Bledu, ki bo 5. svečana 1905 popoldne po krščanskem nauku v hiši načelnika.

S P O R E D:

1. Poročilo načelnika.
2. Polaganje računov za l. 1904.
3. Volitev načelnika in odbora.
4. Naročanje sadnega drevja in raznoterosti.

Kmetijska podružnica Selo pri Bledu,

23. prosinca 1905.

Ivan Pangerc, načelnik.

Listnica uredništva.

I. K. v G. Taka javna prepoved, hoditi, oziroma voziti čez Vaš travnik, nima za upravičence prav nobenih pravnih posledic. — Pri skupni posesti le nekaterih občanov nima župan nič govoriti, oziroma si župan ne sme nič tega premoženja, oziroma njegovega dohodka lastiti.

U. V. v K. Iz poslanega popisa ne moremo posneti, za kakšno boleznijo je prasič poginil.

I. T. v L. Občinski red za Kranjsko morete kupiti v tiskarni A. Kleina nasledniki v Ljubljani. — Če si je junica rog snela, Vam ne moremo nič svetovati, ker nič ni storiti.

F. V. v P. Slovenske knjige o perutninarstvu nimamo. Najbližje zgledno perutninarstvo je na graščini viteza Rosmanita v Rotweinu, 1/4 ure od Maribora.

V. B. v G. Popišite, kakšna je tista bolezen pri doječih svinjah in pri sesajočih pujskih, ki jo Vi imenujete božjast, potem Vam hočemo svetovati, kako se je te bolezni varovati.

M. Š. v B. Na vsa vprašanja dobite obširen odgovor v knjigi »Gnoj in gnojenje«, ki jo dobite pri naši družbi za 40 h s poštnino vred. — Če je trava iz žlahtnih vrst ter gosta, potem ni vzroka, da bi jo podoravali.

J. V. v K. Mi imamo precej izkušenj z novimi krompirjevimi vrstami, a njih uspehov ne smatramo nikakor za merodajne, zato jih ne smemo objaviti, da nikogar ne zapeljemo. Dolgo vrsto novih krompirjev, ki so nas stali na stotine kron, smo preskusili, a nobene razen »oneidovca« si ne upamo brezpogojno priporočati. Pa tudi »oneidovec« je že jel pešati.

K. S. v Š. Štedilni kotli za kuhanje krme itd. so prav priporočeni, vendar Vas moramo opozoriti, da so v prvi vrsti prirejeni za premog. Sicer se tudi z lesom lahko kurijo. Porabi se ga manj kakor pri naših kotlih. Ker je pa kurišče razmeroma majhno, zato je večkrat treba dokladati. Drugače pa v teh kotlih voda hitro zavre in se nobena reč ne prismoji.

J. B. v V. Knjige, ki bi pisala o knjigovodstvu za mizarje in gostilničarje, ne poznamo.

F. P. v R. Nižjih živinozdravniških šol ni; v Avstriji imamo dve visoki živinozdravniški šoli, in sicer na Dunaju in v Krakovem, kamor se sprejemajo le srednješolci z dovršeno maturo.